

Sygn. akt I UK 248/11

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 lutego 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Teresa Flemming-Kulesza (przewodniczący,
sprawozdawca)

SSN Roman Kuczyński

SSA Maciej Piankowski

w sprawie z odwołania J. B.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych
o rentę socjalną,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 9 lutego 2012 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego
z dnia 3 lutego 2011 r.,

oddala skargę kasacyjną.

Uzasadnienie

Sąd Okręgowy wyrokiem z 26 stycznia 2010 r. oddalił odwołanie J. B. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z 4 kwietnia 2009 r. odmawiającej mu prawa do renty socjalnej.

Sąd Okręgowy ustalił, z wnioskodawca J. B. urodzony w 1990 r. mieszka z rodzicami. Nie ukończył gimnazjum. W roku szkolnym 2005/2006 orzeczono wobec niego potrzebę indywidualnego nauczania. Wnioskodawca pobierał rentę socjalną od 1 lutego 2008 r. do 31 marca 2009 r. a 13 lutego 2009 r. złożył wniosek o ponowne przyznanie renty. Lekarz orzecznik ZUS uznał, że nie jest on całkowicie niezdolny do pracy. Komisja lekarska ZUS również stwierdziła, że nie jest on całkowicie niezdolny do pracy. Sąd Okręgowy ustalił (powołując się na opinie biegłych), że sprawność intelektualna wnioskodawcy jest w granicach normy. Cechy osłabienia procesów poznawczych wynikają u niego głównie z małej stymulacji w okresie rozwojowym. Wykazuje on strukturę osobowości nieprawidłowej z dominacją cech histrionicznych, z tendencjami do zachowań impulsywnych, nieprzestrzegania norm społecznych oraz okresowymi rozważaniami autoagresywnymi. Wnioskodawca cierpi na zaburzenia lękowe i zburzenia osobowości. Od dwóch lat jest pod opieką poradni zdrowia psychicznego. Nie ujawnia objawów psychotycznych w sensie omamów i urojeń. Jest osobą zdolną do pracy. Sąd zaznaczył, że biegły psycholog stwierdził, że ewentualne uznanie wnioskodawcy za całkowicie niezdolnego do pracy utwierdziłoby go jedynie w poczuciu choroby somatycznej i dalszej bierności w życiu codziennym. Ponieważ – w ocenie Sądu Okręgowego - wnioskodawca nie jest całkowicie niezdolny do pracy, odwołanie zostało oddalone.

Sąd Apelacyjny oddalił apelację wnioskodawcy od tego wyroku.

Sąd drugiej instancji uznał, że Sąd Okręgowy wydał trafne rozstrzygnięcie a oceniając materiał dowodowy nie naruszył zasad z art. 233 § 1 k.p.c. Zdaniem Sądu Apelacyjnego, wnioskodawca nie spełnia przesłanki wskazanej w art. 4 ustawy z 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (Dz.U. Nr 135, poz. 1268 ze zm.), gdyż nie jest osobą całkowicie niezdolną do pracy. Był całkowicie niezdolny do pracy w okresie, kiedy pobierał rentę socjalną. Niezdolność ta miała charakter okresowy. Cechy osobowości nieprawidłowej nie powodują niezdolności do pracy. Sąd Apelacyjny nie znalazł podstaw do uzupełnienia z urzędu postępowania dowodowego przez przeprowadzenie dowodu z ustnej opinii biegłej specjalistki psychiatry, gdyż przy wydawaniu opinii w toku postępowania przed Sądem Okręgowym dysponowała ona tą samą dokumentacją, która na wniosek

odwołującego się została dołączona do akt w toku postępowania apelacyjnego. Złożone inne dokumenty w postępowaniu apelacyjnym zostały ocenione jako niewnoszące nowych okoliczności i pozbawione istotnego „znaczenia orzeczniczego”. Sąd podniósł też, że okoliczność, że wnioskodawca został uznany za niezdolnego do służby wojskowej nie jest równoznaczna ze stwierdzeniem całkowitej niezdolności do pracy. Zdaniem Sądu Apelacyjnego, w sprawie zostało ustalone (na podstawie przeprowadzonych dowodów), że wnioskodawca z powodu naruszenia sprawności organizmu nie utracił zdolności do pracy ani w sensie biologicznym ani ekonomicznym.

Wnioskodawca zaskarżył ten wyrok skargą kasacyjną, opierając ją na podstawie naruszenia prawa procesowego, które miało wpływ na wynik sprawy – przepisów art. 235 § 1 w związku z art. 278 § 1 k.p.c. oraz art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 278 § 1 k.p.c. przez zaniechanie przez Sąd przeprowadzenia i dokonania oceny dowodów w zakresie tego, czy wnioskodawca jest niezdolny do pracy i pozostawienie tej oceny prawnej biegłym. Zarzucił ponadto naruszenie (które miało istotny wpływ na wynik sprawy) art. 316 § 1 k.p.c. przez ustalenie, iż wnioskodawca nie jest niezdolny do pracy w aspekcie ekonomicznym pomimo tego, że nie zostały przeprowadzone w tym zakresie żadne dowody. Podniósł też zarzut naruszenia przepisów postępowania (które mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy) przez sprzeczne z art. 328 § 2 k.p.c. sporządzenie uzasadnienia niezawierającego wskazania dowodów lub faktów, na których oparł się Sąd stwierdzając, iż wnioskodawca nie jest niezdolny do pracy w aspekcie ekonomicznym.

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku do ponownego rozpoznania przez Sąd Apelacyjny.

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest pozbawiona uzasadnionych podstaw.

Nie został naruszony przepis art. 235 § 1 k.p.c. W tym przepisie została wyrażona zasada bezpośredniości, zgodnie z którą postępowanie dowodowe odbywa się przed sądem orzekającym. Dopuszcza się wyjątki od tej zasady przez

powierzenie przeprowadzenia dowodu – w uzasadnionych przypadkach- przez sędziego wyznaczonego lub sąd wezwany. W tej sprawie Sąd Apelacyjny nie prowadził w ogóle postępowania dowodowego a zaznaczyć trzeba, że zarzuty stanowiące podstawy skargi kasacyjnej mają odnosić się do orzeczenia sądu drugiej instancji, skoro skarga przysługuje od orzeczenia tego sądu. Zarzuty odnoszące się do postępowania przed sądem pierwszej instancji wyjątkowo mogą stanowić uzasadnioną podstawę skargi jeżeli zostaną powiązane ze stosownymi przepisami regulującymi postępowanie apelacyjne. Niezależnie od tego, można zauważyć, że w tej sprawie Sąd Okręgowy prowadził postępowanie dowodowe bezpośrednio. Z uzasadnienia zarzutu nie wynika zresztą, by skarżący twierdził, że Sądy prowadziły postępowanie dowodowe niebezpośrednio. Utrzymuje natomiast, że opinie biegłych w tej sprawie zyskały nadmierną rolę a Sąd uchylił się od dokonania oceny prawnej. Taki opis rzutu nie przystaje do podstaw skargi. Nie ma on niczego wspólnego z przestrzeganiem zasady bezpośredniości ani z normą ujętą w art. 278 § 1 k.p.c., według którego w wypadkach wymagających wiadomości specjalnych sąd wezwie jednego lub kilku biegłych w celu zasięgnięcia opinii. Przepis ten nie został naruszony ani samodzielnie ani w powiązaniu z zasadą bezpośredniości wyrażoną w art. 235 § 1 k.p.c., gdyż Sąd nie dokonał samodzielnie ustaleń faktycznych w wypadku wymagającym wiadomości specjalnych ani nie wezwał biegłych w wypadku niewymagającym wiadomości specjalnych, w szczególności nie wezwał biegłych do dokonania oceny prawnej. Sąd Apelacyjny nie uchylił się od oceny prawnej rozpatrywanego żądania.

Przepis art. 233 § 1 k.p.c. nie może stanowić uzasadnionej podstawy skargi kasacyjnej (ani samodzielnie ani w powiązaniu z art. 278 § 1 k.p.c.). Podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów (art. 398³ § 3 k.p.c.). Przepis art. 233 § 1 k.p.c. wprost dotyczy oceny dowodów. Zarzut naruszenia tego przepisu dotyczy zatem oceny dowodów, co sprawia, że ta podstawa skargi nie mogła być uznana za uzasadnioną.

Nie jest uzasadniony zarzut naruszenia art. 316 § 1 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem, po zamknięciu rozprawy sąd wydaje wyrok, biorąc za podstawę stan rzeczy istniejący w chwili zamknięcia rozprawy; w szczególności zasądzeniu roszczenia nie stoi na przeszkodzie okoliczność, że stało się ono wymagalne w

toku sprawy. Skarżący opierając skargę na zarzucie naruszenia tego przepisu nie twierdzi, że Sąd Apelacyjny wziął za podstawę swego rozstrzygnięcia stan rzeczy inny niż istniejący w chwili zamknięcia rozprawy. Zarzut nieprzeprowadzenia dowodów na okoliczność objętą ustaleniami faktycznymi nie odpowiada treści przepisu art. 316 § 1 k.p.c. stanowiącego podstawę skargi.

Nie jest uzasadniony zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. Przepis ten jedynie w zupełnie wyjątkowych sytuacjach może stanowić uzasadnioną podstawę skargi kasacyjnej. W odniesieniu do podstaw skargi kasacyjnej dotyczących naruszenia przepisów postępowania dla ich skuteczności konieczny jest potencjalny wpływ zarzucanych uchybień na wynik sprawy. Przepis art. 328 § 2 k.p.c. zawiera wymienienie koniecznych elementów uzasadnienia wyroku. Mankamenty uzasadnienia wyroku, sporządzanego przeciw po jego wydaniu z reguły nie mogą mieć wpływu na wynik sprawy czyli treść orzeczenia. Wyjątkowo tylko – zgodnie z utrwalonym w orzecznictwie Sądu Najwyższego poglądem – można oprzeć skargę kasacyjną na zarzucie naruszenia tego przepisu w sytuacji, gdy uzasadnienie nie zawiera treści koniecznej do przeprowadzenia kontroli orzeczenia w postępowaniu kasacyjnym. Z nowszych orzeczeń tytułem przykładu można wymienić wyroki: z 6 lipca 2011 r. I CSK 67/11 LEX 970061, z 15 lipca 2011 r. I UK 325/10 LEX 949020 i z 18 października 2011 r. II UK 51/11 LEX 1110977. Uzasadnienie zaskarżonego wyroku nie zawiera takich wad.

Ponieważ żadna z podstaw skargi kasacyjnej nie okazała się uzasadniona, skarga podlegała oddaleniu (art. 398¹⁴ k.p.c.).